

ISSN 2307-5740

Науковий журнал

ВІСНИК

**Хмельницького
національного
університету**

Економічні науки

2018, № 3, Том 3

Scientific journal

HERALD

of Khmelnytskyi National University

Economic sciences

2018, Issue 3 Part 3

Хмельницький 2018

ВІСНИК

Хмельницького національного університету

Затверджений як фахове видання

Постановою президії ВАК України від 12.05.2015 № 528

(<http://old.mon.gov.ua/ua/activity/563/perelik-naukovikh-fakhovikh-vidan/6797/>)

Засновано в липні 1997 р.

Виходить 6 разів на рік

Хмельницький, 2018, № 3, Т. 3 (258)

**Засновник і видавець: Хмельницький національний університет
(до 2005 р. — Технологічний університет Поділля, м. Хмельницький)**

Наукова бібліотека України ім. В.І. Вернадського http://nbuv.gov.ua/j-tit/Vchnu_ekon

Журнал включено до наукометричних баз:

Index Copernicus <http://jml2012.indexcopernicus.com/i++i++i++p4539,3.html>

Google Scholar <http://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=nDupjDAAAAAJ>

РИНЦ http://elibrary.ru/title_about.asp?id=37652

Головний редактор

Скиба М. Є., д. т. н., професор, заслужений працівник народної освіти України, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, ректор Хмельницького національного університету

Заступник головного редактора.

Войнаренко М. П., д. е. н., професор, заслужений діяч науки і техніки України,

Голова редакційної колегії

член-кореспондент Національної академії наук України,

серії «Економічні науки»

проректор з науково-педагогічної та наукової роботи, перший проректор Хмельницького національного університету

Відповідальний секретар

Гуляєва В. О., завідувач відділом інтелектуальної власності і трансферу технологій Хмельницького національного університету

Члени редколегії серії «Економічні науки»

Войнаренко М. П., д. е. н.; Альохін О. Б., д. е. н.; Асаул А. М., д. е. н. (Російська Федерація);

Бондаренко М. І., к. е. н.; Васильківський Д. М., д. е. н.; Ведерніков М. Д., д. е. н.; Вишковська Зофія, д. е. н. (Польща);

Гесць В. М., д. е. н.; Гончар О. І., д. е. н.; Григоруку П. М., д. е. н.; Джалагонія Давід, проф. (Грузія);

Диха М. В., д. е. н.; Дудко В. М., д. е. н. (Російська Федерація); Журба І. Є., д. е. н.; Завгородня Т. П., д. е. н.;

Замазій О. В., д. е. н.; Євдокимов В. В., д. е. н.; Йохна М. А., д. е. н.; Ковальчук С. В., д. е. н.; Кулинич Р. О., д. е. н.;

Лук'янова В. В., д. е. н.; Ляшенко О. М., д. е. н.; Любохинець Л. С., к. е. н.; Матюх С. А., к. е. н.; Мікула Н. А., д. е. н.;

Микитенко В. В., д. е. н.; Мороз О. В., д. е. н.; Нижник В. М., д. е. н.; Олуйко В. М., д. н. держ. упр.; Орлов О. О., д. е. н.;

Рудніченко Є. М., д. е. н.; Савіна Г. Г., д. е. н.; Семікіна М. В., д. е. н.; Скоробогата Л. В., к. е. н.; Стадник В. В., д. е. н.;

Тельнов А. С., д. е. н.; Ткаченко І. С., д. е. н.; Троціковські Тадеуш, к. е. н. (Польща); Тюріна Н. М., к. е. н.;

Філіппова С. В., д. е. н.; Хрущ Н. А., д. е. н.; Церуйова Тетяна, д. е. н. (Словакія); Череп А. В., д. е. н.;

Чорна Л. О., д. е. н.

Технічний редактор

Кравчик Ю. В., к. е. н.

Редактор-коректор

Броженко В. О.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Хмельницького національного університету,
протокол № 14 від 29.05.2018

Адреса

Україна, 29016,

редакції:

м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11,

Хмельницький національний університет

редакція журналу "Вісник Хмельницького національного університету"

(03822) 2-51-08

e-mail:

Visnyk.khnu@gmail.com

web:

<http://journals.khnu.km.ua/vestnik>

<http://vestnik.ho.com.ua>

http://lib.khnu.km.ua/visnyk_tup.htm

Зареєстровано Міністерством України у справах преси та інформації.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ № 9721 від 29 березня 2005 року (перереєстрація)

© Хмельницький національний університет, 2018

© Редакція журналу "Вісник Хмельницького національного університету", 2018

ЯКУБЕК П. ШЕСТАКОВСЬКА Т. Л. КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК НАПРЯМ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	130
ЛАРІОНОВА К. Л., КАПІНОС Г. І. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ	136
ЛИСАК В. М. МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ МАШИНОБУДІВНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ	142
ПАРСЯК В., ЖУКОВА О. , ЛОМОНОSOBA O. ЗАКЛАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ПЕРЕД НОВИМИ ВИКЛИКАМИ ТА ЗАГРОЗАМИ	146
ПЕДАН М. Л. МАРКЕТИНГ В ЕФЕКТИВНОМУ УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ	154
РУДИК О. А. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ВИРОБНИЧИХ СИСТЕМ ЗА УМОВ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН	158
СОКИРНИК І. В. СТРАТЕГІЯ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РИНКУ	161
ТАРАСЕНКО А. В. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ	167
ЧЕРЕП О. Г. ВРАХУВАННЯ ЕТАПІВ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ З УРАХУВАННЯМ МАРКЕТИНГОВОЇ І ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВИХ	172
ШАРКО М. В., ГУСАРИНА Н. В. РЕАЛІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СУДНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ ОБСТЕЖЕНІ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ	178
ШЕВЧЕНКО О. В., ПТАЩЕНКО О. В., ТЕР-КАРАПЕТЯНЦ Ю. М. МАРКЕТИНГОВА ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ІНДУСТРІЇ ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	184

ЩЕРБІНА О. С. ІНФОРМАЦІЙНА АСИМЕТРІЯ НА РИНКУ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ	189
ВАСИЛЬКІВСЬКИЙ Д. М. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	193
ГУРОЧКІНА В. В., КРАВЧЕНКО Л. В. СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	198
ПЕДАН М. Л. МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ В МЕХАНІЗМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	206
ПОЛІЩУК І. І. ЧИННИКИ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МАРКЕТИНГОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	209
IRMA DIKHAMINJIA TEACHING METHODS AND STRUCTURAL APPROACHES	213
ЗІНОВСЬКА С. І. МЕТОДИКА ПРОГНОЗУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ОСНОВІ КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНОГО АНАЛІЗУ	215
ЛОЗИЧЕНКО О. М. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	220
ВОЙНАРЕНКО М. П., МЕЛЬНИК С. І., СВИСТУНОВ О.С. ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В КОМПЛЕКСІ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОНОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	226
ЛЕЙБОВИЧ А. В. ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ З УРАХУВАННЯМ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ	231
ФІЛІППОВ В. Ю. ПРИНЦИПИ ПОЛІТИКИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ	236
ХОЛОДЕНКО А. М., СТЕПАНЮК Н. Ю., ШИРЯЄВА Л. В. МОДЕЛЮВАННЯ ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ	243
ШУКЛІНА В. В. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ СИТУАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	250

УДК: 330.3

ФІЛІППОВ В. Ю.

Одеський національний політехнічний університет

ПРИНЦИПИ ПОЛІТИКИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Стаття розкриває загальні принципи політики переходу України до сталого розвитку, основою якого є паритетність відносин у триаді людина – господарство – природа, що забезпечує перехід до такого способу взаємодії природи і суспільства, який характеризується як епоха ноосфери. Для повного забезпечення розкриття сутності теми було: наведено ключові принципи сталого розвитку України, та обґрунтовано сенс та результат в разі їх реалізації; розглянуто показники стану навколишнього середовища як комплексний інструментарій для виміру і репрезентації еколого-економічних тенденцій в країні; сформовано основні завдання та цілі забезпечення принципів політики переходу сталого розвитку України; виявлені та сегментовані потенційні загрози сталому розвитку України.

Симбіоз отриманих результатів надасть можливість дотримуватись вірного курсу на шляху переходу України до сталого розвитку.

Ключові слова: принцип, концепція, сталий розвиток, політика, перехід, показник.

FILIPPOV V.

Odessa National Polytechnic University

POLICY PRINCIPLES OF UKRAINE'S TRANSITION TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The article reveals the general principles of the policy of transition of Ukraine to sustainable development, the basis of which is the parity of relations in the triad of man – economy – nature, which provides the transition to such a way of interaction between nature and society, which is characterized as the era of the noosphere.

Achieving sustainable development principles in any country can be achieved through the modernization of management systems and social relations on the basis of social responsibility, when motivational mechanisms for socially responsible behavior in this sphere of the individual, society, business and state will be employed.

To fully ensure the disclosure of the essence of the topic was:

- the key principles of sustainable development of Ukraine are given, and the meaning and result in case of their realization are substantiated;

- environmental indicators are considered as a comprehensive tool for measuring and representing the ecological and economic trends in the country;

- the main tasks and goals of ensuring the principles of the policy of transition of sustainable development of Ukraine have been formed;

- potential threats to the sustainable development of Ukraine identified and segmented.

However, the inconsistency of the pace of economic development and requirements of environmental security, the dominance of nature-intensive industries, high share of resource- and energy-intensive outdated technologies, raw material orientation of exports, the militarization of production, lack of humanistic values among the priorities of development, and lack of ecological level to deepening crisis in the economy, the deterioration of the environment, which poses a real threat to the lives and activities of current and indigenous generations.

The symbiosis of the obtained results will give the opportunity to follow the right course on the way of Ukraine's transition to sustainable development.

Keywords: principle, concept, sustainable development, policy, transition, indicator.

Постановка проблеми. Сталий розвиток – це процес гармонізації продуктивних сил, забезпечення задоволення необхідних потреб усіх членів суспільства за умов збереження і поетапного відновлення цілісності природного середовища, створення можливостей для рівноваги між його потенціалом і потребами людей усіх поколінь.

Досягти реалізації принципів сталого розвитку в будь-якій країні можна при модернізації систем управління та суспільних відносин на засадах соціальної відповідальності, коли будуть задіяні мотиваційні механізми до соціально відповідальної поведінки у цій сфері особистості, суспільства, бізнесу, держави.

Таким чином, сталий розвиток України узагальнює в собі процес виживання і відновлення генофонду нації, активізацію ролі кожної окремої людини в суспільстві, забезпечення його прав, збереження природного середовища, формування умов для відновлення біосфери і її локальних екосистем, орієнтацію на зниження рівня антропогенного впливу на навколишнє середовище і гармонізацію розвитку людини і природи.

Разом з тим, непогодженість темпів економічного розвитку і вимог екологічної безпеки, домінування природомістких галузей, висока питома вага ресурсо- і

енергомістких застарілих технологій, сировинна орієнтація експорту, мілітаризація виробництва, відсутність гуманістичних цінностей серед пріоритетів розвитку, а також недостатній рівень екологічної культури і споживання ведуть до поглиблення кризових явищ в економіці, погіршення стану навколишнього природного середовища, що створює реальну загрозу для життя і діяльності нинішніх і майбутніх поколінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Щодо політики переходу на шлях сталості, який задає напрям розвитку країні в цілому нагромаджено великий науковий досвід.

Грунтовний науковий внесок у розвиток та формування принципів переходу до вектору сталого розвитку зробили вітчизняні вчені: Б.А. Карпінський, В.М. Боголюбов [1], Б.М. Данилишин, Л.А. Грицина [2], В.Г. Герасимчук, С.Л. Пакулін [3], В.М. Геєць, Б.В. Буркинський [4], В.С. Пономаренко, Л.М. Мельник [5], О.Г. Білоус, С.К. Харічков [6], І.І. Смачило, О.С. Кузьміна [7], Н.В. Васюткіна, Громоздова Л.О. [8] та ін.

Аналіз публікацій цих авторів дозволяє стверджувати, що, незважаючи на їхню високу наукову і практичну цінність, існує потреба в комплексному підході до формування принципів політики переходу України до сталого розвитку.

Формулювання цілі статті. Основною метою статті є формування принципів політики переходу України до сталого розвитку за рахунок: обґрунтування показників стану навколишнього середовища як комплексного інструментарію для виміру і репрезентації еколого-економічних тенденцій в країні, формулювання основних завдань та цілей забезпечення принципів політики переходу сталого розвитку України, виявлення та сегментування потенційних загроз сталому розвитку України.

Результати дослідження. Базуючись на основних ідеях і принципах, декларованих на конференції ООН з питань навколишнього середовища і розвитку /Ріо-де-Жанейро, 1992/, Україна вважає доцільним перехід до сталого розвитку, при якому забезпечується збалансоване вирішення соціально-економічних завдань, збереження сприятливого стану навколишнього середовища і природно-ресурсного потенціалу з метою задоволення життєвих потреб нинішнього і майбутніх поколінь.

Трактування поняття «сталий розвиток» (sustainable development), даного комісією ООН, згідно з яким сталий розвиток означає такий розвиток, який, забезпечуючи потреби нинішнього покоління, водночас не позбавляє майбутні покоління можливості задовольняти власні життєво необхідні потреби [9]. У цьому контексті будь-який соціально-економічний розвиток повинен узгоджуватися з рекреаційними можливостями навколишнього природного середовища (НПС), тобто здійснюватися в умовах екологічної безпеки відтворювальних процесів, гарантувати нащадкам наявність повноцінного життєвого простору і достатньої кількості природних ресурсів. Отже, сталий розвиток являє собою узгоджений розвиток економічних, соціальних процесів та НПС [10].

Концепція сталого розвитку виходить переважно з двох підходів: ресурсного (виявлення гранично допустимого, тобто граничного вилучення з біосфери продукції фотосинтезу) і біологічного (виявлення здібностей біосфери розширено відтворювати продукцію фотосинтезу) [4, 6].

Ця концепція відбиває розуміння тісного взаємозв'язку екологічних, економічних і соціальних проблем людства і того факту, що вони можуть бути вирішені тільки комплексно, за умови тісного співробітництва і координації зусиль усіх країн світу [1, 2]. З формальної точки зору сталий розвиток прийнято розглядати як гармонічний розвиток трьох структурних підсистем: соціуму, економіки та екології, де економіка і екологія є базисом сталого розвитку, а соціальна підсистема – його надбудовою, згідно з першим пунктом Ріо-декларації.

Сталий розвиток України базується на таких принципах:

- забезпечення гармонізації співіснування людини і природи;
- реалізації права на справедливе задоволення потреб і рівність можливостей розвитку сучасних і майбутніх поколінь;

- невід'ємності захисту і підтримання належного стану навколишнього природного середовища у процесі розвитку суспільства;
- відповідальності держави за погіршення стану навколишнього природного середовища;
- нарощування національного потенціалу країни для забезпечення сталого розвитку;
- здійснення заходів щодо екологізації господарської діяльності, усунення причин негативного антропогенного впливу на якість навколишнього середовища, а не його наслідків;
- забезпечення у встановленому законодавством порядку доступу населення до екологічної інформації, включаючи інформацію про небезпечні матеріали та види діяльності;
- співробітництва у створенні відкритої міжнародної економічної системи, яке веде до економічного зростання і сталого розвитку всіх країн;
- стримування та попередження переміщення /перевезення, переносу/ в інші країни будь-якої діяльності або речовин, що вважаються шкідливими для здоров'я людини;
- проведення оцінки екологічних наслідків усіх видів діяльності, які можуть негативно вплинути на навколишнє природне середовище;
- зменшення різниці рівнів життя різних верств населення і подолання бідності;
- участі громадян в обговоренні проектів законодавчих актів, проведення громадської експертизи будівництва та експлуатації господарських комплексів;
- державного сприяння консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України;
- залучення всіх верств населення країни до досягнення цілей сталого розвитку.

Ключовими принципами сталого розвитку України є:

- принцип обережності: збереження сучасного стану навколишнього середовища як перешкоди безповоротним чи небезпечним змінам;
  - принцип «передбачати і запобігати»: більш дешевий, менш ризикований підхід, ніж ліквідація збитків навколишньому середовищу;
  - принцип балансу між ресурсами і забрудненням: використання ресурсів у рамках масштабів регенеративної здатності екосистем; контроль над обсягом надходжень забруднень і відходів у рамках асиміляційного потенціалу екосистем;
  - принцип збереження природного багатства на нинішньому рівні: недопущення чи зменшення втрат природно-ресурсного потенціалу;
  - принцип «забруднювач платить»: повна вартість екологічного збитку повинна бути компенсована користувачем (споживачем).
- Реалізація цих принципів дозволить забезпечити Україні:
- гармонізацію співіснування людини і природи;
  - реалізацію права на справедливе задоволення потреб і рівність можливостей розвитку нинішнього і прийдешнього покоління;
  - невід'ємність захисту навколишнього природного середовища в процесі розвитку суспільства.

Концепція переходу України на модель сталого розвитку повинна містити ті принципи і методи побудови параметричного простору соціо-еколого-економетричного аналізу, завдяки яким реалізується моніторинг відхилення національного економічного розвитку від цієї моделі. Уявляється, що українським розробникам «Національного плану дій для охорони навколишнього середовища» важливо не випустити з уваги викладені теоретичні положення щодо показників екологічно зрівноваженого сталого розвитку, оскільки дотепер значною проблемою є відсутність національних інтегральних показників, які б надавали можливість управлінським державним структурам та

громадськості оцінювати стан, зміни якості навколишнього середовища, а також забезпечили ефективність заходів щодо його покращання.

Зважаючи на світовий досвід, це є досяжним завдяки опрацюванню обґрунтованої системи адекватних показників, насамперед, екологічно скоригованих макропоказників. Наступним кроком має бути застосування сформованих і визначених статистичних параметрів сталого розвитку в практиці економічного аналізу та управління.

Україна може забезпечити сталий розвиток винятково шляхом ефективного використання усіх видів ресурсів, структурно-технологічної реструктуризації виробництва, використання творчого потенціалу всіх членів суспільства для розвитку і процвітання держави.

Ідея сталого розвитку стосується не лише сучасності: вона адресована як поколінням, що живуть зараз, так і прийдешнім. Це ідеологія рівноправності всіх поколінь і всіх людей кожного покоління, справедливості в просторі і в часі, ефективного використання потенційних можливостей, збалансованості суспільного розвитку і збереження природи.

До складу цільових параметрів сталого розвитку необхідно включати характеристики стану навколишнього середовища, екосистем і природоохоронних територій, яким належать показники: якості атмосфери, вод, територій, що знаходяться в природному і зміненому стані, кількості біологічних видів, що знаходяться під загрозою зникнення і т.д.

Разом з тим, існуюча в Україні, система показників стану навколишнього середовища, за оцінками фахівців, не відповідає сучасним вимогам формування системи сталого розвитку України, які базуються на принципах міжнародної Конференції ООН з питань навколишнього середовища і розвитку. Актуальним стає впровадження інтегрованих показників сталого розвитку, що створило б можливість узгоджено розглянути проблеми стану середовища і соціально-економічного прогресу держави в контексті реалізації основних завдань сталого розвитку України. На даному етапі міжнародне співтовариство розглядає показники стану навколишнього середовища як комплексний інструментарій для виміру і репрезентації еколого-економічних тенденцій в країні [5]. Виходячи з цих позицій, можна виділити три основні типи показників:

- показники сучасного екологічного стану, що визначають діючі екологічні параметри;

- показники впливу чи тиску, що відбивають антропогенний вплив на навколишнє середовище;

- показники, що регулюють вплив на навколишнє середовище і за допомогою яких можна визначити, як різні агенти реагують на специфічний вплив.

Таким чином, основні завдання сталого розвитку України полягають у:

- забезпеченні динамічного соціально-економічного зростання;

- збереженні навколишнього природного середовища;

- раціональному використанні природно-ресурсного потенціалу з метою задоволення потреб нинішнього і прийдешнього поколінь через побудову високоефективної економічної системи, що стимулює продуктивність, науково-технічний прогрес, соціальну спрямованість.

Таким чином, забезпечення виходу України з економічної кризи, продовження курсу реформ і досягнення економічного зростання можливо лише за умови удосконалення системи державного регулювання, проведення змістовних і послідовних структурних перетворень, у тому числі і в природоресурсній сфері.

Україна може забезпечити перехід до сталого розвитку виключно шляхом ефективного використання всіх видів ресурсів, структурно-технологічної модернізації виробництва, використання творчого потенціалу суспільства для розбудови і процвітання держави.

Забезпечення сталого розвитку України ґрунтується на притаманних державі геополітичних, географічних, демографічних, соціально-економічних та екологічних особливостях, з урахуванням яких основними цілями сталого розвитку є:

- економічне зростання – формування соціально-орієнтованої ринкової економіки, забезпечення можливостей, мотивів і гарантій праці громадян, якості життя, раціонального споживання матеріальних ресурсів;

- охорона навколишнього природного середовища – створення громадянам умов для життя в якісному навколишньому природному середовищі з чистим повітрям, землею, водою, захист і відновлення біорозмаїття, реалізація екологічного імперативу розвитку виробництва;

- добробут – запровадження єдиних соціальних стандартів на основі науково обґрунтованих нормативів бюджетної забезпеченості одного жителя з урахуванням регіональних особливостей;

- справедливість – встановлення гарантій рівності громадян перед законом, забезпечення рівних можливостей для досягнення матеріального, екологічного і соціального благополуччя;

- ефективне (стале) використання природних ресурсів – створення системи гарантій раціонального використання природних ресурсів на основі дотримання національних інтересів країни та їх збереження для майбутніх поколінь;

- стабілізація чисельності населення – формування державної політики з метою збільшення тривалості життя і стабілізації чисельності населення, надання всебічної підтримки молодим сім'ям, охорона материнства і дитинства;

- освіта – забезпечення гарантій доступності для одержання освіти громадян, збереження інтелектуального потенціалу країни;

- міжнародне співробітництво – активна співпраця з усіма країнами і міжнародними організаціями з метою раціонального використання екосистем, гарантування безпечного і сприятливого майбутнього.

Забезпечення сталого розвитку України є умовою життєдіяльності суспільства, його стабільності та усталеності, стрижнем формування національної безпеки держави, яка досягається шляхом запобігання потенційних загроз.

Потенційні загрози сталому розвитку України поділяються на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні, за якими встановлюються порогові значення, включають:

- зменшення обсягів виробництва;
- монополізацію економіки;
- зниження забезпеченості відновлювальними природними ресурсами, погіршення стану навколишнього природного середовища;

- зростання зношеності виробничих потужностей, основних комунікаційних та інших життєзабезпечуючих систем;

- використання недосконалих технологій;

- зниження інвестиційної активності;

- підвищення вартості і падіння рівня та якості життя;

- зниження рівня зайнятості населення, в тому числі й за рахунок прихованого безробіття;

- зменшення платоспроможного попиту на товари та послуги;

- погіршення стану фінансової системи;

- державний внутрішній борг;

- зниження рентабельності виробництва та якості продукції, зростання кількості збиткових підприємств.

Зовнішні потенційні загрози характеризуються наступними індикаторами:

- зростання цін і погіршення умов закупки паливно-енергетичних і мінерально-

сировинних ресурсів, готової продукції, комплектуючих виробів, виробництво яких є неможливим чи неефективним в Україні;

- погіршення умов реалізації і кон'юнктури світового ринку товарів, які експортуються з України, зниження їхньої конкурентоздатності;

- зниження зовнішньої кредитної безпеки;

- витіснення вітчизняних виробників товарів і послуг з внутрішнього ринку зарубіжними агентами ринку;

- зростання відтоку фінансових активів за кордон;

- відтік найбільш кваліфікованої робочої сили за кордон і збільшення числа біженців з інших країн;

- перехід у власність нерезидентів ключових життєзабезпечуючих виробництв;

- функціонування і розвиток екологічно небезпечних виробництв та проведення військових навчань у прикордонних з Україною державах;

- природні стихії та катастрофи;

- скорочення та втрата біорізноманіття.

За цими показниками встановлюються порогові значення – як абсолютні, так і відносні, що дозволяють оцінити рівень еколого-економічної безпеки країни.

Висновок. Ідея сталого розвитку стосується не тільки сучасності: вона адресована водночас як нинішнім, так і прийдешнім поколінням. Це ідея рівноправ'я всіх поколінь і всіх людей кожного покоління, справедливості в просторі й у часі, ефективного використання потенційних можливостей, збалансованості суспільного розвитку і збереження природи.

Визначення шляхів забезпечення сталого розвитку держави повинно ґрунтуватися на формулюванні стратегічних цілей державотворення з урахуванням реалій сьогодення, тенденцій розвитку світового співтовариства, місця і ролі України в Європі та світі.

Для вирішення основного завдання та забезпечення принципів політики переходу сталого розвитку України, передбачено:

– забезпечення сталого розвитку регіонів і поселень;

– макроекономічні перетворення і державний протекціонізм;

– формування економічно орієнтованої політики держави;

– забезпечення духовного, фізичного розвитку людини і його соціальних гарантій;

– міжнародне співробітництво.

Забезпечення виходу України з економічної кризи, продовження курсу реформ і досягнення економічного зростання можливо лише за умови удосконалення системи державного регулювання, проведення змістовних і послідовних структурних перетворень, у тому числі і в природоресурсній сфері.

Література

1. Боголюбов В.М. Стратегія сталого розвитку : [підруч. для ВНЗ] / В.М. Боголюбов, М.О. Клименко, Л.Г. Мельник, В.А. Прилипо; [ред.: В.М. Боголюбов]. – Херсон: Олді-плюс, 2012. – 444 с.
2. Грицина Л.А. Розгляд сутності сталого розвитку підприємства та методик оцінки його рівня / Л. А. Грицина // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 6. – С. 11-14.
3. Пакулін С.Л. Управління сталим розвитком сучасного підприємства / С.Л. Пакулін, А.А. Пакуліна // Траектория науки. – 2016. – Т. 2, № 3. – С. 21-27.
4. Наукові засади розробки стратегії сталого розвитку України : [моногр.] / [Б.В. Буркинський, С.К. Харічков, Л.Є. Купінець, В.М. Степанов, Н.М. Андреева]. – О.: Вид-во ШПРЕД НАНУ, 2012. – 713 с.
5. Мельник Л.М. Розроблення системно-інтегрованого методичного підходу до оцінювання рівня досягнення сталого розвитку промислових підприємств на основі бізнес-індикаторів / Л.М. Мельник // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. – 2017. – № 11, Т. 22. – С. 136-141.
6. Харічков С.К. Змістовні акценти стратегічного бачення моделі сталого розвитку України / С.К. Харічков // Економічні інновації: Зб. наук. пр. – Одеса, 2013. – Вип. 53. – С. 316-321.
7. Кузьміна О.С. Аналіз підходів до трактування поняття "сталий розвиток підприємства" / О.С. Кузьміна // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – № 5, Т. 1. – С. 13-21.
8. Громоздова Л. Глобальні цілі сталого розвитку в регіональній політиці України / Л. Громоздова, В. Громоздов // Міжнародна економічна політика. – 2017. – № 2. – С. 173-187.
9. Філіппов В.Ю. Особливості розвитку підприємництва у країні, що обрала шлях сталого розвитку (на прикладі Одеського регіону) / В.Ю. Філіппов // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент». – 2018. – № 4. – С. 12-18.

10. Савків У.С. Інтегральна оцінка сталого розвитку регіону / У.С. Савків // Бізнес Інформ – 2012. – №1. – С. 45-50.

References

1. Bogolyubov, V.M. & Klimenko, M.O. & Melnyk, L.G. & Prylypko, V.A. (2012). Sustainable Development Strategy: textbook. for universities. Kherson: Old-plus [in Ukrainian].
2. Grycyна, L.A. (2016). Consideration of the essence of sustainable development of the enterprise and methods of assessing its level. Visnyk Xmel'nycz'kogo nacional'nogo universytetu. Ekonomichni nauky, 6 (2018), 11-14 [in Ukrainian].
3. Pakulin, S.L. & Pakulina, A.A. (2016). Management of sustainable development of modern enterprise. Traektoriya nauky, 3 vol. 2, 21-27 [in Ukrainian].
4. Burkinsky, B.V. & Kharichkov, S.K. & Kupinets, L.E. & Stepanov, V.M. & Andreeva, N.M. (2012). Scientific bases of development of strategy of sustainable development of Ukraine. Odesa: Edition of IPREED NANU [in Ukrainian].
5. Mel'nyk, L.M. (2017). Development of a system-integrated methodological approach to assessing the level of achievement of sustainable development of industrial enterprises on the basis of business indicators. Visnyk Odes'kogo nacional'nogo universytetu. Seriya: Ekonomika, 11 vol. 22, 136-141 [in Ukrainian].
6. Xarichkov, S.K. (2013). Content highlights of strategic vision of Ukraine's sustainable development model. Ekonomichni innovaciyi, 53, 316-321 [in Ukrainian].
7. Kuz'mina, O.S. (2015). Analysis of approaches to interpretation of the concept of "sustainable enterprise development". Visnyk Xmel'nycz'kogo nacional'nogo universytetu. Ekonomichni nauky, 5 vol. 1, 13-21 [in Ukrainian].
8. Gromozdova, L. & Gromozdov, V. (2017). Global Sustainable Development Goals in Ukraine's Regional Policy. Mizhnarodna ekonomichna polityka, 2 (2017), 173-187 [in Ukrainian].
9. Filippov, V.Yu. (2018). Peculiarities of entrepreneurship development in the country that has chosen the path of sustainable development (on the example of Odessa region). Visnyk Sums'kogo nacional'nogho aghramogho universytetu. Serija «Ekonomika ta menedzhment», 4 (2018), 12-18 [in Ukrainian].
10. Savkiv, U.S. (2012). Integral assessment of sustainable development of the region. Biznes Inform, №1 (2012), 45-50 [in Ukrainian].

Рецензія/Peer review : 28.02.2018

Надрукована/Printed : 03.06.2018
Прорецензовано редакційною колегією

Повні вимоги до оформлення рукопису
<http://vestnik.ho.com.ua/rules/>
За зміст повідомлень редакція відповідальності не несе

Підп. до друку 30.05.2018. Ум. друк. арк. 33,12. Обл.-вид. арк. 31,04
Формат 30x42/4, папір офсетний. Друк різнографією.
Наклад 100, зам. №

Тиражування здійснено з оригінал-макету, виготовленого
редакцією журналу “Вісник Хмельницького національного університету”

Редакційно-видавничий центр Хмельницького національного університету
29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 7/1, тел. (0382) 72-83-63
